

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

III. Regimen Ecclesiasticum an eße debeat Monarchicum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

proprium regem habet. Quid inde euincat aliud, quam singulis Ecclesiis debere suos Episcopos attribui? 3. Instit. 4. c. 2. §. 6. Si ipsos statum, citra circumstantias inter se compares, non facile est discernere, quis utilitate præponderet: aded æquis conditionibus contendunt. Infra: Equidem, si in se considerentur forma illa tres, Aristocratiam aliis antecellere minimè negarim.

DICO AD I. Si regnum capitur pro Vnius summa potestate, vt propriè est; sic non capit duos: Si regnum sumatur pro multitudine, quæ regitur; tunc Monarchia præstat Politia & Aristocratia: quia multi non bene reguntur à multis. Si regnum capiatur pro prouincia; tunc bene regitur ab vno. At Vlysses loquitur de exercitu ad Trojam, qui è pluribus nationibus constabat; illi regundo Monarchiâ opus esse sentit; Caluinus verò nec in vna ciuitate vilè esse Monarchiam putat, cap. 11. §. 6. sed regendam esse à cœtu Seniorum; Laudatque, cap. 20. §. 8. ciuitates, quæ iugo Principum excusso reguntur à Senatu.

AD II. Sicut Ecclesia est vnū Ouille, Ioan. 10. ita & vnum aieare. &c. Oues autem, apes & grues non possunt communicare cum procul absentibus; fideles possunt. Deinde; si singulis Ecclesiis sui debent Episcopi attribui, vt vult Caluinus; cur ipse potestatem Ecclesiasticam at tribuit Seniorum cœtui?

AD III. At istis ipse contraria sibi dicit, cum ibidem subiunxit, (quæ tamè in editione anni 1554. omisit) *Non id quidem per se, scilicet Aristocratia excellit; sed quia rarissimè Reges sibi moderantur, vt à recto non discrepent, Et, Facit hominum vitium, vt tutius sit plures tenere gubernaculo.*

la. Si hoc; quomodo igitur, non est facile discernere, quis status utilior sit? Et quod Aristocratia excellat?

QVÆSTIO III.

Regimen Ecclesiasticum an esse debeat Monarchicum?

LUTHERANI, vt Magdeburgenses & Matth. Illyricus Cent. 1. lib. 2. c. 3. Regimen Eccl. volunt esse Democraticum oportere, 2. BRENTIVS & alii Lutherani, Aristocraticum.

3. CALVINVS Instit. l. 4. c. 11. §. 6. Cæterum vult Seniorum, præside Episcopo vno: vt Consul præsidet Senatui. Sic & Huls in Conc. Const. sess. 15. art. 27.

AUTOR. I. Citra controuersiam nobis dant ista Luthero-caluinista: 1. Aliquod esse Regimen Ecclesiasticum: Cum Ecclesia sit, Cant. 4. vt Castrorum acies ordinata. Et Deus, Act. 20. posuit Episcopos regere Ecclesiam. 2. Idem à Politico diuersum esse. Nā, 1. Tim. 2. Qui bene præsumt, duplici honore digni sunt.

3. Regem Ecclesiæ absolutum esse Christum: Psal. 2. Ego constitutus sum Rex ab eo. &c. cuius regni non est finis. Ab hoc vno omnes alii dicunt, 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo, sicut MINISTROS Christi Dispensatores; scilicet. visibiles sub Inuisibili Capite, Christo.

4. CHRISTVM esse Monarcham Ecclesiæ, seu Caput. Eph. 1. Omnia subiecit sub pedibus eius: Et Ipsum dedit Caput super omnem Ecclesiam; quæ est Corpus eius. Eph. 4. v. 15. Eph. 5. v. 23. Col. 1. v. 18. In hoc tamen aliqui dissentiunt ab Orthodoxis.

MARCVS ANTONIVS Apostata & Caluinista nouus talia finxit. 1. Christum esse Caput cepisse post Passionem: 2. Et Inuisibile esse. 3. Ac solum: 4. Spiritum

5. Propriè esse Vicarium Christi in regimine, non Petrum.

AUTOR. I. Quando cœpit esse Caput Ecclesiæ Christus?

MARCUS ANTONIVS: Post passionē seu resurrectionem. 1. Quia postquam *Principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & Christum eius: tunc prius dixit, dabo tibi gentes hereditatem tuam &c. Isa. 53. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit semen longauum, id est, Ecclesiam.* 2. Quia Ecclesia dicitur de Latere Christi fluxisse, scilicet iam passi. 3. Quia Matth. 18. *super hanc Petram, ædifico?* Non; sed, *ædificabo Ecclesiam: quodd post ascensionem factum per Apostolos.*

AUTOR. Christus Homo factus fundauit Ecclesiam; auxit per Apostolos. Quia instituit Ministros Episcopos Apostolos XII, Presbyteros Discipulos LXXII. Instituit noua Sacramenta, Sacerdotium, Sacrificium, Leges nouas, Testamentum. Hæc morte confirmauit dicens, *Consummatum est.*

DICO AD I. Tunc auxit Ecclesiã, quam fundarat prius: Ceu ad Sina inaugurato Aaron in Sacerdotem, fundata est Ecclesia; at aucta est post ingressum in terram promissionis.

AD II. Idem dico: *Dein*, Fluxit de Christi latere Ecclesia *Symbolicè*, aqua & Sanguine significantibus Baptismum & Eucharistiam: Et *Meritorie*; vt vnde vim trahant Sacramenta. Ita S. Patres apud P. Becanum.

AD III. *Ædificabo*, scilicet augendo eam, quam ante fundauit. Ergo ante Christi mortem viguit Ecclesia noua cū Synagoga: In morte Christi mortua est Synagoga & Lex iudicialis & ceremonialis. Post mortem Christi ea sepulta est; sicque cœpit mortifera; ait S. Hier.

At post Euangelii promulgationem sufficientem erat mortifera; ait S. August. Epist. II.

II. Quale Caput Ecclesiæ est Christus?

M. ANTONIVS. Christus nunquam fuit in terris Ecclesiæ Caput, dum vixit; proinde nec Visibile; sed tantum Inuisibile; idque cœpit esse post ascensionem. *Quia Eph. 1. Suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam &c. post hæc dedit eum Caput supra omnem Ecclesiam.*

AUTOR. Esse Caput Ecclesiæ Inuisibile, cœpit ab æterna prædestinatione sic non cœpit, sed fuit: Cœpit autem ab Adæ creatione: Visibile esse cœpit in Scripto Incarnato: Visibile apparuit in nato, permanensque dum vixit, & coelos ascendit: Inuisibile post ascensionem esse cœpit, Agnosci ac honorari tale.

III. An solus sit Caput Ecclesiæ Christus?

M. ANTONIVS ait, Solus fuit, est, erit. 1. Quia, Rom. 12. *Multum enim Corpus sumus in Christo: singuli autem alterius membra* at in hisce & Petrus erat: ergo neque hic fuit vnquam Caput; nec vllus Papa: aut bicaput fuisse Ecclesia. 2. Christus & Ecclesia constituunt vnum Corpus: sed Christus est Caput, ceteri omnes solum membra: ergo solus est Caput Christus. Sic & S. Patres.

AUTOR. Christus in cœlo existens est Inuisibile Caput Ecclesiæ. Quo modo inuisibili gubernat eam per alios visibiles; non per se, nisi per interuentum influxum gratiæ. Cum autem primū Christi regimen Visibile fuerit Monarchicum; nec intercidere debuerit: successione opus fuit in eodem Visibili regimine: cum etiam Christus Visibilis sit mortuus; jam autem Inuisibilis non mori-

moritur amplius; quã inuisibilis successione nil eget; at eget quã Visibilis esse desit: & eatenus Vicarium sui dedit visibilem Corpori suo visibili.

DICO AD I. Loquitur ibi de regimine per internum influxum; cuius respectu omnes sunt membra: at quoad externum regimen vnus est Caput Visibile sub Inuisibili Christo.

AD II. Liquet: nam ita sentiunt, & scribunt S. Patres.

IV. An Sp. Sanctus sit propriè Vicarius Christi in regimine Ecclesie?

M. ANTONIVS Calvinista affirmat. lib. 4. c. 1. n. 4.

SVADET istis. 1. Ioan. 14. *Sp. Sanctus, quem mittet Pater, in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia.* 1oa. 16. *Si abiero, mittam eum ad vos.*

AUTOR. Sp. Sanctus propriè non est Vicarius Christi in regimine Ecclesie,

1. Quia Vicarius est minor eo, cuius est Vicarius: at Dei Filius & Sp. Sanctus sunt æquales Patri Ergo.

2. Macedoniana hæresis finxit minorem Filio Sp. Sanctum.

3. Calvinus finxit, *Christum esse Vicarium Patris*; id est, aiunt Calvinistæ, quoad Humanitatem; vt effugiant notam Arianismi: At supponunt, *Vicarium esse minorem eo, cuius Vicarium agit*: ergo necessariò arianizant.

4. Si secundum Humanitatem Christi est Vicarius Sp. Sanctus: ergo Spiritus Sanctus est minor Christo Homine: Itẽ, Deus esset Vicarius Hominis; quæ sunt absurda: Si secundum Diuinitatem solam esset Caput Ecclesie: ergo hanc sui exaltationem non fuisset meritis Christus, secundum Humanitatem, vt Caput esset: At meritis est, 1. hil. 2. vnde Aug.

lib. 1. de Trinit. c. 12. *Christus secundum formam DEI, primogenitus est omnis creatura; secundum formam serus, Caput Corporis Ecclesie.*

5. Sp. Sanctus non est Christi Vicarius in regimine Externo, seu visibili: quia inuisibilis non gubernat visibiliter per se. Nec in Interno regimine, seu inuisibili: quia hoc consistit in gratiæ interno influxu; at hunc præstat Christus vel meritoriè, quã Homo; vel physicè & effectiue, quã DEVS. At Sp. Sanctus non meretur nobis gratiam; cum Dei non sit mereri: Nec effectiue producit solus gratiam, sed cum Patre & Filio: quia, *Opera Trinitatis ad extra sunt Indiuisa.* Cum igitur Vnum Principium rerum omnium Deus sit Trinunus, idem non potest suus esse Vicarius ipse.

DICO AD Suasionem. Esse missum ad docendum non est esse Vicariũ Christi in omnibus Christi muniis; Nam, ait Antonius ipse contra se, lib. 1. c. 1. n. 16. *Omnia munera Capitis, & Regis obit PERSÈ perfectissimè.*

INSTAT: *In nomine meo*, id est, vt sit Vicarius meus.

DICO. Sic fingit ipse: at aliter, 1. Theophylactus, id est, *in gloriam nominis mei.* 2. Toletus hic annot. 26 id est, *propter meritum meum.* 3. Toletus, id est, *ad negotium meum perficiendum*, scilicet doctrinæ, ad aures à me datæ, & porro intus ad cor datæ.

Hactenus de Non propriè Capite Monarchiæ Ecclesiasticæ: Porro de Non proprio Regimine.

II. REGIMIN Ecclesie non est DEMOCRATICVM, seu populare; vt quod deterrimum est.

T 3 Nam

NAM in hoc populus, 1. Creat Magistratum. 2. Dat appellationem à Magistratu ad se. 3. Rogat, abrogatque Leges. 4. Accipit accusationes contra Magistratum.

AT in Ecclesia contraria omnia fieri necesse est. Nam hæc immediatè est à Deo: testante IESU, Ioan. 15. *Ego elegi vos, & posui, &c.* Apostoli dein alios; sicque porro. 2. Ab ea nunquam prouocatur. 3. Ipsa dat leges, accipit à nemine. *Act. 15.* 4. A nemine iudicatur. Iuxta Matth. 18. *Dic Ecclesie, id est, Præsuli, seu Concilio Præsulum, penes quos stat iudicium.*

Populus tamen olim designare Ministrum potuit, sicut, *Act. 1.* Matthiam designauit; at non creare, vel ordinare vnquam. Neque ea designatio facit Democratiam: nam & Reges olim eligebat; electis tamen Monarchia obseruabatur.

INSTAT ILLIRICVS Cent. 1. lib. 2. cap. 7. 1. *Math. 18. Dic Ecclesie;* ergo summum Iudicium est, Fidelium congregatio. 2. *Act. 1.* Tota Ecclesia elegit Matthiam. *Act. 6.* Item Diaconos. Et Patres docent Electionem Episcoporum esse penes populum.

DICO AD I. *Dic Ecclesie, id est, publico iudicio eorum qui publicas personas gerunt.* Ita *Chryf.* at tales sunt Episcopi.

AD II. Populus solum nominauit, designauitque eligendos, & ordinandos; non ordinauit, non creauit ministros dans potestatem. Vnde *Act. 6. Considerate viros boni testimonii VII. quos constituimus super hoc opus.* Plerunque tamè Episcopi iudicia tractarunt coram Clero intra cancellos, stante extrà populo.

III. *Reg. Eccl. non est penes Principes seculares.* Est contra Brentium. 1. Sic

Scriptura. *Pf. 44. Pro Patribus tuis, id est, Apostolis, nascuntur tibi filii, Episcopi: Constitues eos Principes, &c.* id est, 1. *Corinth. 12. Eph. 4. Deus in Ecclesia posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores & Doctores.*

2. Ita S. Patres, qui Episcopos Regibus anteponunt: *Chryf. hom. 83. in Matth. etiam Diaconis.*

3. Hinc Fabianus Papa Imperatorem Philippum exclusit à Cōmunionem, donec pro peccatis fecisset satis: teste *Euseb. l. 6. c. 25. Ambrosius Theodosium, &c.*

4. Ratio. Quia Episcopi à Deo sunt instituti, ad regendas animas legibus, Sacramentisque pascendas, contra nequitias in Spiritualibus: At Reges ab hominibus creantur, &c.

Non est igitur Aristocratia in Ecclesia. 1. Quia supernaturale regimen solis est Episcopis commissum à Deo: *Ioann. vlt. Pascite oues meas, & Act. 20. Quos Deus posuit, &c.* Ideò primis 300. annis tōli etiam Episcopi rexerunt sub Imperat. ethnicis. 2. Quia solis licet consecrare, docere, Sacramenta administrare: &c. quæ secularibus ministris licet actuè usurpare. 3. Fœminæ possunt esse Principes; eis tamen Paulus *1. Cor. 14. 1. Tim. 2.* negat officia Ecclesiæ. Peperit, quòd fœminas Sacerdotes facerent, à S. Augustino, *her. 27.* damnantur. S. Ambrosii vox ad Theodosium erat: *Purpura Imperatores facit, non Sacerdotes.*

INSTAT BRENTIUS.

Moyse, Iosue, David, Salomon, Iosias, &c. miscuerunt negotiis religionis. Quin Regibus à Deo commissæ est custodia legis diuinæ: ergo ad eos pertinet cura Ecclesiæ.

Rom.

Rom. 3. Non sine causa gladium portant
Minister enim Dei est, vindex in iram ei, qui
malo agit.

DICO Moyses & Dux & Sacerdos
summus erat; ideo id poterat, & debe-
bat. Ceteri id egerunt extraordinaria
autoritate, ut Prophetæ, non ut Reges:
salua lege. Deut. 17. de dubiis ordinariè
ad Sacerdotem Summum referendis,
Ideò Ozias &c. punitus est, Sacerdotis
munus inuadens. Reges verò sunt le-
gum Custodes, sed non Interpretes; mi-
nus Iudices.

IV. Eccl. Regimen non est penes solos E-
piscopos & Sacerdotes, uti Optimates. Est
contra Calvinum, 1. Quia ab his fe-
rè potissimum hæreses oriuntur, teste
Caluino ipso *Instit. l. 4. c. 20. §. 8.* 2.
Quia optimates difficulter & rarò con-
gregari queunt: cum suam quisque pro-
vinciam regat: neque sine summo capi-
te cogi possent. Itaque Monarchia, cū
subiecta ei Aristocratiæ, optimè regit. Et
sic *Act. 15. 20. 1. Pet. 5.* monentur Se-
niores regere Ecclesiam.

INSTAT CALVINUS.

1. *Act. 15.* Conueniunt Apostoli, & Se-
niores, non vnus aliquis summus Iudex, vide-
re de verbo hoc. 2. Spiritus Sanctus posuit
vos Episcopos regere Ecclesiam Dei. *Act. 20.*
3. Seniores, 1. *Pet. 5.* qui sunt in vobis, ob-
secro confessor & testis Christi passionum, pa-
sive, qui in vobis est, gregem Dei. 4. Ita &
S. Patres.

DICO AD I. Petrus ibi Præses, Ca-
putque erat, licet Iacobo loci Episcopo
præsente. Itaque Monarchiæ est, habere
Caput vnam, ceteros consiliarios.

AD II. & III. Rectè, conueniant
Episcopo & Presbyteri; sed sub vno Sū-
mo Capite Christi Vicario: nam de hoc

agitur hic; non de illo.

AD IV. Eadem est sententia, sensus,
ac nobiscum consensus S. Patrum apud
Bell. l. 1. de Pont. c. 8.

V. Regimen Eccl. esse debet Monarchi-
cum: cū ex duobus prædictis neutrum
esse conueniat, valeatue.

1. Quia Scriptura docet Caput Vnū
Ecclesiæ esse oportere, ut quæ sit Exerci-
tus ordinatus, *Cant. 6.* Mulier, *Cantic. 7.*
speciosa; *Dan. 2.* Regnum; *Quile, Ioa 10.*
Domus, 1. Tim. 3. Arca & Naus, *1. Pet. 3.*
Atqui verò, in *Exercitu*, ait Hieron. ad
Rusticum, *vnus signum expectatur*: Spon-
sæ caput vir esse visibile debet; *Cant. 5.*
Caput eius aurum optimum: Quia Caput
Christi Deus est; at Sponsæ, Homo. Re-
gnum habeat Regem visibilem; Quile
Pastorem, præter Christum Summum
Pastorem &c.

2. Quia, cū Episcopi singuli singu-
las prouincias curent; fidei propagatio
autem esse vniuersalis debeat in om-
nem terram per Missionem; necessè
est vt Vnus totius orbis vniuersalem cu-
ram gerat. At, teste historia, scimus in
omnes orbis oras à S. Sede Romana fa-
ctam eam propagationem per Missio-
nes: Ergo fuit, est, esseque debet Monar-
chia Ecclesiastica.

Et Calvinus *Instit. l. 4. c. 4. §. 4.* con-
cedit, ad Vnitatis & Disciplinæ conserua-
tionem pertinere, vt singulis prouinciis
vnus præsit Episcopus; Episcopis vnus
Archiepiscopus, hisce Primas. Ex hoc
defectu contigit in sectas scindi Lu-
theranos; & hodieque Calvinistas; teste
Hollandia, Anglia, Francia, Transylua-
nia &c.

3. Quia Hierarchia Cœlestium est

idæa

idea Terrestrium; teste S. Greg. & Bern. &c. Atqui in Coelesti, præter Vnum Deum, fuit Monarcha Lucifer: Et nunc est S. Machaël, Apoc. 12. Ergò.

Vnde Sic Calvinus Instit. l. 4. c. 6 §. 5. & Magdeburgenses Centu. l. 1. c. 7. *In Ecclesia populi Iudaici Vnus tantum erat Legè diuina Sacerdos Summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere.* Atqui, 1. Cor. 10. *Omnia contingebant illis in figura:* Quare figurata Ecclesia illi respõdeat necesse est; *vt in Vnitate contineatur,* ait Calvinus. Eòque magis opus Ecclesiæ est vnum Caput, vt in Vnitate contineatur; quòd in tot gentibus totius orbis maius periculum est Vnitatis distrahendæ; quam vna in gente Iudaica.

INSTAT. I. CALVINUS Instit. l. 4. c. 20. §. 7. *Vanam eorum ambitionem, quis eorum videretur esse maior, vt compesceret, eorum ministerium non esse regni simile docuit, in quibus vnus eminet.*

2. Instit. l. 4. c. 6. §. 1. Eph. 4. *Ipsè dedit quosdam Apostolos. &c. vult esse formam Ecclesiæ delineatam; nec vnus tamen Capitis facit mentionem.*

3. Ibid. §. 9. Eph. 4. *Christus est Caput Ecclesiæ: ergo aliud datur ad iniuriam Christi.*

4. Ibid. *Debit vnus populus Iudaorum, obfessus ab idololatriis, habere vnum summum Principem, qui omnes in Vnitate contineret. At populo Christiano, toto orbe diffuso, velle dare vnum Caput, absurdissimum est.*

5. Ibid. c. 4. §. 2. Episcopi Presbyteris, Archiepiscopi Episcopis, Primates illis maiores sunt Dignitate honoris, non Autoritate potestatis.

6. BEZA in Confess. art. 5. c. 5. solus Deus oneri totius Ecclesiæ par esse potest: proin impossibile est Homini: Sic & Lutherus libr. de potestate Papæ: & Synodus Schmalcaldica.

7. Synodus Schmalc. 1. Cor. 3. *Omnes Ministri æquantur: Omnia vestra sunt, sicut Paulus, sicut Cephas.*

8. Ibid. Ioan. 20. *Ego mitto vos, sc. æqualiter omnes.*

9. Ibid. Si Ecclesia debeat vnum vnus esse regnum: ergo & Politia.

DICO AD I. Ibi Dominus Monarchiam instituit, Matth. 20. dicens: *Qui inter vos Maior est & Præses, &c.* Dux: Non dixit, vos non præeritis, sed quasi dicat præeritis, sed non sicut *Qui Maior est:* Item. *Sicut Ego &c.* Docetque ab sese, quomodo præesse oportet absque dominatione.

AD II. Non ibi describitur regimen Ecclesiæ; sed dona Ecclesiæ varia enumerantur. Deinde: Pontificatus ibi dicitur reponitur; & clarius 1. Cor. 12. *Posuit PRIMUM Apostolos, deinde &c.* Apostolis enim erat, 2. Cor. 11. *Sollicitudo omnium Ecclesiarum per orbem;* Verum non, vt eis succederetur, sicut Petro; qui Primatum Primas erat, habens ordinariam successionem: Quam & Successio hodieque docet. Ita S. Patres & Concl. Chalced. Et iste Primas Primatum eminet, *vt Reges gentium, Maior;* Sed & est Minister; vt non sunt Reges.

AD III. Liquet supra. Nec enim Papa est Caput Ecclesiæ: c v m Christo, sed s v b Christo, vt eius minister & Vicarius. Ita ait Dominus; *Ego sum lux mundi:* Et tamen etiam *Vos estis lux mundi.* Item *Fundamentum aliud nemo. &c. quod est Christus.* Et tamen, *Super edificati super Fundamentum Apostolorum.* Ita hic Caput est & Christus; & Petrus erat: sed diuersi modè: nam Principale Caput & perennans est Christus.

AD IV. At in Orbis Monarchia mai-

ior est ratio vnum habendi Caput: quia maior est necessitas continendi orbem totum in vnitatem, ne variis religionibus distrahatur, quam vnam Iudæam.

AD V. At sunt etiam Potestate aliis alii superiores: Vt, I. Tim. 5. *Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* En potestatem episcopi supra presbyterum. Sic & Concilia.

AD VI. Vt vnum orbem per se regat, fieri nequit; neque id dicimus: at per multos vnum regere, possibile est, ac vtile.

AD VII. Si idem æquentur, qui simul numerantur, iam pares erunt Duces, Consules, Imperatores, &c.

AD VIII. Non istis verbis est vnus aliquis præpositus; sed istis, Ioann. 21. *Pasce oves meas.*

AD IX. Disparitas est: Orbis totus debet habere Vnum, qui præsit omnibus, vnam ad legem obseruandam adstrictis: at Politica regna non debent habere eadem leges; ergo nec vnum esse regnum regemque necesse est.

QVÆSTIO IV.

An Petrus sit Petra, supra quam aedificatur Ecclesia?

LUTHERO-CALVINISTÆ pernegant.

I. LUTHERANI communiter; Petra est, non Petrus, sed Fides, fideiq; Confessio. Sic Lutherus *de potestate Papæ*; Magdeburg. Cent. 1. lib. 1. c. 4. Et lib. 2. Schmalcaldici de Primatu Papæ. Docere nituntur è S. Patribus, qui eundem esse fundamentum Ecclesiæ dicunt.

Myrici ratio hæc est: Si Petrus erat Petra Ecclesiæ; primum corruisset, cum ei, de Passione Domini responderet, dicebat IESVS Matth. 16. *Vade post te Satana; scandalus tibi: quia non sapis, quæ Dei sunt.* Et cum, Matth. 26. negavit IESVM.

II. ERASMVS in Matth. 26. ex Orig. Tract. 1. in Matth. *Petra est vnus, qui imitator est Christi, & super omnis æuam is Petra aedificatur Ecclesia Dei. In singulis enim Perfectis, qui habent in se congregationem verborum, & operum, & sensuum omnium, consistit Ecclesia, cui portæ non prævalent inferorum.*

III. CALVINVS *Instit. l. 4. c. 6. §. 6.* ait, Petra illa erat Christus. 1. Quia 1. Corinth. 3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus.* 2. Sic August. tract. vlt. in Ioan. *Super hanc Petram, quam confessus es, aedificabo Ecclesiam meam.* Et Retract. l. 1. c. 21.

AVTOR. Petrus est Petra; non quæ hæc persona particularis; sed quæ Pastor & Caput Ecclesiæ. Sic Scriptura: Petri Prærogatiua: & Consensus Græcæ Latinæque Ecclesiæ. 1. Scriptura Promissionis, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc.* &c. Et Petrus dicitur Cephas, Ioan. 1. Cephas autem Syriacum, est Petra, ait Hieron. in Gal. 2. Et *πέτρος* atticum est ac rarius, ideo interpretes ræctius vertit *ὁ ἄνθρωπος ὁ καλεῖται πέτρος*; καὶ ἐπὶ τούτῳ τῆ πέτρας οἰκοδομήσω. &c. Quia igitur *πέτρος* virum & saxum significat; *πέτρα* verò solum Petram; ideo ambigui vitandi causa vertit interpretes secundo loco Petra. Vide in *Antichristop.* 2 q. 2.

2. Scriptura Exhibiti promissi, Ioan. 21. *Pasce oves.* &c. De hac infra q. 6.

3. Consensus vtriusq; Ecclesiæ huc accedit apud Bellarminum *lib. 1. de Pont. cap. 10.*

DICO I. AD LUTHER. Fides, seu Confessio accipitur Vel absolute simpliciter & in se, absque relatione ad Petrum: Ut voluit Lutherani; Vel eum relatione ad Petrum complexè; & verè. 1. Si absolute; non dixisset IESVS *aedificabo*, sed *aedificasti*; quia iam plures verè crediderant. 2. Fides absolute, est verè fundamentum Iustificationis ac virtutum.